

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قانون تجارت تحریری

به همراه قانون صدور چک تحریری

تدوین: گروه علمی موسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش

انتشارات چتر دانش

◆ عنوان قراردادادی: ایران. قوانین و احکام

Iran. Laws, etc

◆ عنوان و نام پدیدآور: قانون تجارت تحریری / تدوین گروه علمی

موسسه آموزش عالی آزاد چتردانش.

◆ مشخصات نشر: تهران: چتردانش، ۱۳۹۶.

◆ مشخصات ظاهری: ۳۰۰ ص.؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

◆ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۲۱۵-۵

◆ وضعیت فهرست نویسی: فیپا

◆ موضوع: حقوق تجارت -- ایران

◆ موضوع: Commercial law -- Iran

◆ موضوع: حقوق تجارت -- ایران -- راهنمای آموزشی (عالی)

◆ موضوع:

Commercial law -- Iran -- Study and teaching (Higher)

◆ شناسه افزوده: موسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش

◆ رده بندی کنگره: پ ۱۳۹۶ ۹۱۴ KMH

◆ رده بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۰۷

◆ شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۳۳۹۵۷

◆ نام کتاب: قانون تجارت تحریری

◆ ناشر: چتر دانش

◆ تدوین: گروه علمی موسسه آموزش عالی آزاد چتردانش

◆ نوبت و سال چاپ: هفتم- ۱۴۰۲

◆ شمارگان: ۲۰۰۰

◆ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۲۱۵-۵

◆ قیمت: ۱۵۵۰۰۰ تومان

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمینیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸

تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند. منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این‌ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت‌گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه علمی بیش از پیش به منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

۸.....	قانون تجارت
۸.....	(مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ کمیسیون قوانین عدلیه با اصلاحات بعدی)
۸.....	باب اول: تجار و معاملات تجاری
۱۰.....	باب دوم: دفاتر تجاری و دفتر ثبت تجاری
۱۰.....	فصل اول: دفاتر تجاری
۱۳.....	فصل دوم: دفتر ثبت تجاری
۱۵.....	باب سوم: شرکت های تجاری
۱۵.....	فصل اول: در اقسام مختلفه شرکت ها و قواعد راجعه به آنها
۱۶.....	لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت (مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۴ کمیسیون خاص مشترک مجلسین)
۱۶.....	مبحث اول: شرکت های سهامی
۱۶.....	بخش اول: تعریف و تشکیل شرکت سهامی
۲۶.....	بخش دوم: سهام
۳۲.....	بخش سوم: تبدیل سهام
۳۵.....	بخش چهارم: اوراق قرضه
۴۳.....	بخش پنجم: مجامع عمومی
۵۴.....	بخش ششم: هیأت مدیره
۶۷.....	بخش هفتم: بازرسان
۷۲.....	بخش هشتم: تغییرات در سرمایه شرکت
۸۷.....	بخش نهم: انحلال و تصفیه
۹۸.....	بخش دهم: حساب های شرکت
۱۰۲.....	بخش یازدهم: مقررات جزائی
۱۱۳.....	بخش دوازدهم: مقررات مختلف مربوط به شرکت های سهامی
۱۲۴.....	مواد ۹۴ الی ۶۰۰ قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳
۱۲۴.....	مبحث دوم: شرکت با مسئولیت محدود
۱۳۱.....	مبحث سوم: شرکت تضامنی

۱۳۹	مبحث چهارم: در شرکت مختلط غیرسهامی
۱۴۵	مبحث پنجم: شرکت مختلط سهامی
۱۵۱	مبحث ششم: شرکت نسبی
۱۵۳	مبحث هفتم: شرکت‌های تعاونی تولید و مصرف
۱۵۴	فصل دوم: در مقررات راجعه به ثبت شرکت‌ها و نشر شرکت‌نامه‌ها
۱۵۶	فصل سوم: در تصفیه امور شرکت‌ها
۱۶۱	فصل چهارم: مقررات مختلفه
۱۶۳	باب چهارم: برات - فته‌طلب - چک
۱۶۳	فصل اول: برات
۱۶۳	مبحث اول: صورت برات
۱۶۴	مبحث دوم: در قبول و نکول
۱۶۷	مبحث سوم: در قبولی شخص ثالث
۱۶۸	مبحث چهارم: در وعده برات
۱۶۹	مبحث پنجم: ظهرنویسی
۱۷۰	مبحث ششم: مسئولیت
۱۷۱	مبحث هفتم: در پرداخت
۱۷۶	مبحث هشتم: تأدیه وجه برات به واسطه شخص ثالث
۱۷۷	مبحث نهم: حقوق و وظایف دارنده برات
۱۸۲	مبحث دهم: در اعتراض (پروتست)
۱۸۳	مبحث یازدهم: برات رجوعی
۱۸۵	مبحث دوازدهم: قوانین خارجی
۱۸۶	فصل دوم: در فته‌طلب
۱۸۷	فصل سوم: چک
۱۸۹	فصل چهارم: در مرور زمان
۱۹۰	باب پنجم: اسناد در وجه حامل
۱۹۵	باب ششم: دلالتی
۱۹۵	فصل اول: کلیات
۱۹۸	فصل دوم: اجرت دلال و مخارج

۲۰۰	فصل سوم: دفتر
۲۰۲	باب هفتم: حق العمل کاری (کمسیون)
۲۰۹	باب هشتم: قرارداد حمل و نقل
۲۱۵	باب نهم: قائم مقام تجار تی و سایر نمایندگان تجار تی
۲۱۷	باب دهم: ضمانت
۲۲۰	باب یازدهم: در ورشکستگی
۲۲۰	فصل اول: در کلیات
۲۲۰	فصل دوم: در اعلان ورشکستگی و اثرات آن
۲۲۵	فصل سوم: در تعیین عضو ناظر
۲۲۶	فصل چهارم: در اقدام به مهر و موم و سایر اقدامات اولیه نسبت به ورشکسته
۲۲۸	فصل پنجم: در مدیر تصفیه
۲۲۹	فصل ششم: در وظایف مدیر تصفیه
۲۲۹	مبحث اول: در کلیات
۲۳۱	مبحث دوم: در رفع توقیف و ترتیب صورت دارایی
۲۳۳	مبحث سوم: در فروش اموال و وصول مطالبات
۲۳۴	مبحث چهارم: در اقدامات تأمینیه
۲۳۵	مبحث پنجم: در تشخیص مطالبات طلبکارها
۲۳۹	فصل هفتم: در قرارداد ارفاقی و تصفیه حساب تاجر ورشکسته
۲۳۹	مبحث اول: در دعوت طلبکارها و مجمع عمومی آنها
۲۴۰	مبحث دوم: در قرارداد ارفاقی
۲۴۰	فقره اول: در ترتیب قرارداد ارفاقی
۲۴۳	فقره دوم: در اثرات قرارداد ارفاقی
۲۴۴	فقره سوم: در ابطال یا فسخ قرارداد ارفاقی
۲۴۸	مبحث سوم: در تفریح حساب و ختم عمل ورشکستگی
۲۵۱	فصل هشتم: در اقسام مختلفه طلبکارها و حقوق هر یک از آنها
۲۵۱	مبحث اول: در طلبکارهایی که رهینه منقول دارند
۲۵۲	مبحث دوم: در طلبکارهایی که نسبت به اموال غیرمنقول حق تقدم دارند

فصل نهم: در تقسیم بین طلبکارها و فروش اموال منقول.....	۲۵۴
فصل دهم: در دعوی استرداد.....	۲۵۶
فصل یازدهم: در طرق شکایت از احکام صادره راجع به ورشکستگی.....	۲۵۸
باب دوازدهم: در ورشکستگی به تقصیر و ورشکستگی به تقلب.....	۲۶۰
فصل اول: در ورشکستگی به تقصیر.....	۲۶۰
فصل دوم: در ورشکستگی به تقلب.....	۲۶۲
فصل سوم: در جنحه و جنایاتی که اشخاص غیر از تاجر ورشکسته در امر ورشکستگی مرتکب می‌شوند.....	۲۶۳
فصل چهارم: در اداره کردن اموال تاجر ورشکسته در صورت ورشکستگی به تقصیر یا تقلب.....	۲۶۵
باب سیزدهم: در اعاده اعتبار.....	۲۶۷
باب چهاردهم: اسم تجاری.....	۲۷۲
باب پانزدهم: شخصیت حقوقی.....	۲۷۴
فصل اول: اشخاص حقوقی.....	۲۷۴
فصل دوم: حقوق و وظایف و اقامتگاه و تابعیت شخص حقوقی.....	۲۷۵
باب شانزدهم: مقررات نهایی.....	۲۷۷
قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات و الحاقات ۱۳۷۲، ۱۳۸۲، ۱۳۹۷ و ۱۴۰۰.....	۲۸۱
بخشنامه صادره از بانک مرکزی در خصوص شرایط صدور و استفاده از چک‌های تضمین شده مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۱.....	۲۹۵
بخشنامه بانک مرکزی در خصوص الزامات و تکالیف جدید ناظر بر صدور چک مورخ ۹۹/۹/۱۹.....	۲۹۷

قانون تجارت

(مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ کمیسیون قوانین عدلیه با اصلاحات بعدی)

باب اول: تجار و معاملات تجاری

ماده ۱

تاجر کسی است که شغل معمولی خود را معاملات تجاری قرار بدهد.
مواد مرتبط: مواد ۲ و ۲۰ ق.ت.

ماده ۲

معاملات تجاری از قرار ذیل است:

- ۱- خرید یا تحصیل هر نوع مال منقول به قصد فروش یا اجاره اعم از اینکه تصرفاتی در آن شده یا نشده باشد.
 - ۲- تصدی به حمل و نقل از راه خشکی یا آب یا هوا به هر نحوی که باشد.
 - ۳- هر قسم عملیات دلالی یا حق العمل کاری (کمیسیون) و یا عاملی و همچنین تصدی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ایجاد می شود از قبیل تسهیل معاملات ملکی یا پیدا کردن خدمه یا تهیه و رسانیدن ملزومات و غیره.
 - ۴- تأسیس و به کار انداختن هر قسم کارخانه مشروط بر اینکه برای رفع حوائج شخصی نباشد.
 - ۵- تصدی به عملیات حراجی.
 - ۶- تصدی به هر قسم نمایشگاه های عمومی.
 - ۷- هر قسم عملیات صرافی و بانکی.
 - ۸- معاملات برواتی اعم از اینکه بین تاجر یا غیرتاجر باشد.
 - ۹- عملیات بیمه بحری و غیربحری.
 - ۱۰- کشتی سازی و خرید و فروش کشتی و کشتیرانی داخلی یا خارجی و معاملات راجعه به آنها.
- مواد مرتبط:** مواد ۳۳۵ تا ۳۹۵ ق.ت و قانون پولی و بانک کشور و اصلاحیه های آن و لایحه قانونی اداره امور بانکها و قانون عملیات بانکی بدون ربا و قانون بیمه و ماده ۲ ل.ق.ا.ق.ت.
- واژگان دشوار:** حوائج: نیازها، احتیاجها/ بحری: دریایی / تحصیل: به دست آوردن

.....

.....

.....

ماده ۳ معاملات ذیل به اعتبار تاجر بودن متعاملین یا یکی از آنها تجاری محسوب می‌شود:

- ۱- کلیه معاملات بین تاجر و کسبه و صرافان و بانک‌ها.
- ۲- کلیه معاملاتی که تاجر یا غیرتاجر برای حوائج تجاری خود می‌نماید.
- ۳- کلیه معاملاتی که اجزاء یا خدمه یا شاگرد تاجر برای امور تجاری ارباب خود می‌نماید.
- ۴- کلیه معاملات شرکت‌های تجاری.

.....

.....

.....

ماده ۴ معاملات غیرمنقول به هیچ وجه تجاری محسوب نمی‌شود.

مواد مرتبط: ماده ۵ قانون تملک آپارتمان‌ها.

.....

.....

.....

ماده ۵ کلیه معاملات تاجر تجاری محسوب است مگر اینکه ثابت شود معامله مربوط به امور

تجارتی نیست.

.....

.....

.....

باب دوم: دفاتر تجاری و دفتر ثبت تجاری

فصل اول: دفاتر تجاری

ماده ۶ هر تاجری به استثنای کسبه جزء مکلف است دفاتر ذیل یا دفاتر دیگری را که وزارت عدلیه به موجب نظامنامه قائم مقام این دفاتر قرار می‌دهد داشته باشد:

۱- دفتر روزنامه.

۲- دفتر کل.

۳- دفتر دارایی.

۴- دفتر کبیبه.

مواد مرتبط: مواد ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ ق.ت و ماده ۴ آیین نامه نحوه تنظیم و تحریر و نگهداری دفاتر موضوع تبصره ۱ ماده ۹۵ قانون مالکیت‌های مستقیم و ماده ۹۶ قانون مالیات‌های مستقیم.

.....

.....

.....

ماده ۷ دفتر روزنامه دفتری است که تاجر باید همه روزه مطالبات و دیون و داد و ستد تجاری و معاملات راجع به اوراق تجاری (از قبیل خرید و فروش و ظهرنویسی) و به طور کلی جمیع واردات و صادرات تجاری خود را به هر اسم و رسمی که باشد و وجوهی را که برای مخارج شخصی خود برداشت می‌کند در آن دفتر ثبت نماید.

.....

.....

.....

ماده ۸ دفتر کل دفتری است که تاجر باید کلیه معاملات را لااقل هفته‌ای یک مرتبه از دفتر روزنامه استخراج و انواع مختلفه آن را تشخیص و جدا کرده هر نوعی را در صفحه مخصوصی در آن دفتر به طور خلاصه ثبت کند.

.....

ماده ۹ دفتر دارایی دفتری است که تاجر باید هر سال صورت جامعی از کلیه دارایی منقول و غیرمنقول و دیون و مطالبات سال گذشته خود را به ریز ترتیب داده در آن دفتر ثبت و امضاء نماید و این کار باید تا پانزدهم فروردین سال بعد انجام پذیرد.

ماده ۱۰ دفتر کپیہ دفتری است که تاجر باید کلیه مراسلات و مخابرات و صورت حساب‌های صادره خود را در آن به ترتیب تاریخ ثبت نماید.

تبصره- تاجر باید کلیه مراسلات و مخابرات و صورت حساب‌های وارده را نیز به ترتیب تاریخ ورود مرتب نموده و در لفاف مخصوصی ضبط کند.

واژگان دشوار: مراسلات: چیزهایی که از جایی به جایی می‌فرستند/ مخابرات: پیام‌های ارسالی

ماده ۱۱ دفاتر مذکور در ماده ۶ به استثناء دفتر کپیہ قبل از آنکه در آن چیزی نوشته شده باشد به توسط نماینده اداره ثبت (که مطابق نظامنامه وزارت عدلیه معین می‌شود) امضاء خواهد شد. برای دفتر کپیہ امضاء مزبور لازم نیست. ولی باید اوراق آن دارای نمره ترتیبی باشد. در موقع تجدید سالیانه هر دفتر، مقررات این ماده رعایت خواهد شد. حق امضاء از قرار هر صد صفحه یا کسور آن دو ریال و به علاوه مشمول ماده (۱۳۵) قانون ثبت اسناد است.

مواد مرتبط: ماده ۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین (مصوب ۶۹) و بند (ج) ماده ۱ همین قانون (مصوب ۷۳) و ماده ۱۳۵ قانون ثبت.

ماده ۱۲ دفتری که برای امضاء به متصدی امضاء تسلیم می‌شود باید دارای نمره ترتیبی و قیطان کشیده باشد و متصدی امضاء مکلف است صفحات دفتر را شماره در صفحه اول و آخر هر دفتر مجموع عدد صفحات آن را با تصریح به اسم و رسم صاحب دفتر نوشته با قید تاریخ امضاء و دو طرف قیطان را با مهر سربی که وزات عدلیه برای این مقصود تهیه می‌نماید، منگنه کند. لازم است کلیه اعداد حتی تاریخ با تمام حروف نوشته شود.

مواد مرتبط: آیین نامه پلمپ دفاتر تجاری.

واژگان دشوار: قیطان: رشته‌ی باریکی که از نخ می‌بافند.

ماده ۱۳ کلیه معاملات و صادرات و واردات در دفاتر مذکوره فوق باید به ترتیب تاریخ در صفحات مخصوصه نوشته شود. تراشیدن و حک کردن و همچنین جای سفید گذاشتن بیش از آنچه که در دفترنویسی معمول است و در حاشیه و یا بین سطور نوشتن ممنوع است و تاجر باید تمام آن دفاتر را از ختم هر سالی لااقل تا ده سال نگاه دارد.

ماده ۱۴ دفاتر مذکور در ماده ۶ و سایر دفاتری که تجار برای امور تجارتی خود به کار می‌برند در صورتی که مطابق مقررات این قانون مرتب شده باشد بین تجار، در امور تجارتی سندیت خواهد داشت و در غیر این صورت فقط بر علیه صاحب آن معتبر خواهد بود.

مواد مرتبط: ۱۲۸۱، ۱۲۹۷، ۱۲۹۸، ۱۲۹۹ و ۱۳۰۰ ق.م و ۲۰۱ ق.آ.د.م.

ماده ۱۵ تخلف از ماده ۶ و ماده ۱۱ مستلزم ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا شصت میلیون (۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال^۱ جزای نقدی است. این مجازات را محکمه حقوق رأساً و بدون تقاضای مدعی العموم می‌تواند حکم بدهد و اجرای آن، مانع اجرای مقررات راجع به تاجر ورشکسته که دفتر مرتب ندارد نخواهد بود.

مواد مرتبط: ۵۴۹ ق ت و ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم.

واژگان دشوار: مدعی العموم: دادستان

فصل دوم: دفتر ثبت تجارتي

ماده ۱۶ در نقاطی که وزارت عدلیه مقتضی دانسته و دفتر ثبت تجارتي تأسیس کند، کلیه اشخاصی که در آن نقاط به شغل تجارت اشتغال دارند اعم از ایرانی و خارجی به استثناء کسبه جزء باید در مدت مقرر اسم خود را در دفتر ثبت تجارتي به ثبت برسانند و الا به جزای نقدی از ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا شصت میلیون (۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال^۲ محکوم خواهند شد.

مواد مرتبط: آیین نامه دفتر ثبت تجارتي.

۱- اصلاحی ۱۳۹۹/۱۱/۰۸

۲- اصلاحی ۱۳۹۹/۱۱/۰۸

ماده ۱۷ مقررات مربوط به دفتر ثبت تجاری را وزارت عدلیه با تصریح به موضوعاتی که باید به ثبت برسد به موجب نظامنامه معین خواهد کرد.

مواد مرتبط: آیین نامه دفتر ثبت تجاری.

ماده ۱۸ شش ماه پس از الزامی شدن ثبت تجاری هر تاجری که مکلف به ثبت است باید در کلیه اسناد و صورت حسابها و نشریات خطی یا چاپی خود در ایران تصریح نماید که در تحت چه نمره به ثبت رسیده و الا علاوه بر مجازات مقرر در فوق به جزای نقدی از ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا شصت میلیون (۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال^۱ محکوم می شود.

مواد مرتبط: آیین نامه دفتر ثبت تجاری.

ماده ۱۹ کسبه جزء مذکور در این فصل و فصل اول مطابق مقررات نظامنامه وزارت عدلیه تشخیص می شوند.

مواد مرتبط: نظامنامه ماده ۱۹ ق.ت.

باب سوم: شرکت‌های تجاری

فصل اول: در اقسام مختلفه شرکت‌ها و قواعد راجعه به آنها

ماده ۲۰ شرکت‌های تجاری بر هفت قسم است:

- ۱- شرکت سهامی.
- ۲- شرکت با مسئولیت محدود.
- ۳- شرکت تضامنی.
- ۴- شرکت مختلط غیرسهامی.
- ۵- شرکت مختلط سهامی.
- ۶- شرکت نسبی.
- ۷- شرکت تعاونی تولید و مصرف.

ک

لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت (مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۴ کمیسیون خاص مشترک مجلسین)

[این قانون در روزنامه رسمی شماره ۷۰۳۸ مورخ ۱۳۴۸/۱/۲۶ منتشر شده است.]

مبحث اول: شرکتهای سهامی بخش اول: تعریف و تشکیل شرکت سهامی

ماده ۱ شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی سهام آنها است.

.....
.....
.....
.....

ماده ۲ شرکت سهامی شرکت بازرگانی محسوب می شود ولو اینکه موضوع عملیات آن امور بازرگانی نباشد.

.....
.....
.....
.....

ماده ۳ در شرکت سهامی تعداد شرکاء نباید از سه نفر کمتر باشد.
مواد مرتبط: ماده ۱۰۷ ل.ق.ا.ق.ت

.....
.....
.....
.....

ماده ۴ شرکت سهامی به دو نوع تقسیم می شود:

نوع اول- شرکتهایی که مؤسسين آنها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تأمین می‌کنند؛ این گونه شرکت‌ها شرکت سهامی عام نامیده می‌شوند.

نوع دوم- شرکتهایی که تمام سرمایه آنها در موقع تأسیس منحصرأً توسط مؤسسين تأمین گردیده است. این گونه شرکت‌ها، شرکت سهامی خاص نامیده می‌شوند.

تبصره- در شرکت‌های سهامی عام عبارت «شرکت سهامی عام» و در شرکت‌های سهامی خاص عبارت «شرکت سهامی خاص» باید قبل از نام شرکت یا بعد از آن بدون فاصله با نام شرکت در کلیه اوراق و اطلاعیه‌ها و آگهی‌های شرکت به طور روشن و خوانا قید شود.

.....

.....

.....

.....

ماده ۵ در موقع تأسیس، سرمایه شرکت‌های سهامی عام از پنج میلیون ریال و سرمایه شرکت‌های سهامی خاص از یک میلیون ریال نباید کمتر باشد. در صورتی که سرمایه شرکت بعد از تأسیس به هر علت از حداقل مذکور در این ماده کمتر شود باید ظرف یک سال نسبت به افزایش سرمایه تا میزان حداقل مقرر اقدام به عمل آید یا شرکت به نوع دیگری از انواع شرکت‌های مذکور در قانون تجارت تغییر شکل یابد وگرنه هر ذی‌نفع می‌تواند انحلال آن را از دادگاه صلاحیت دار درخواست کند. هرگاه قبل از صدور رای قطعی موجب درخواست انحلال منتفی گردد دادگاه رسیدگی را موقوف خواهد نمود.

واژگان دشوار: موقوف: وابسته، منوط

.....

.....

.....

.....

ماده ۶ برای تأسیس شرکت‌های سهامی عام، مؤسسين باید اقلأً بیست درصد سرمایه شرکت را خود تعهد کرده و لااقل سی و پنج درصد مبلغ تعهد شده را در حسابی به نام شرکت در شرف تأسیس نزد یکی از بانک‌ها سپرده، سپس اظهارنامه ای به ضمیمه طرح اساسنامه شرکت و طرح اعلامیه پذیرهنویسی سهام که به امضاء کلیه مؤسسين رسیده باشد در تهران به اداره ثبت شرکت‌ها و در

شهرستان‌ها به دایره ثبت شرکت‌ها و در نقاطی که دایره ثبت شرکت‌ها وجود ندارد به اداره ثبت اسناد و املاک محل تسلیم و رسید دریافت کنند.

تبصره-۵ هرگاه قسمتی از تعهد مؤسسين به صورت غيرنقد باشد، بايد عين آن يا مدارک مالکیت آن را در همان بانکی که برای پرداخت مبلغ نقدي حساب باز شده است توديع و گواهی بانک را به ضمیمه اظهارنامه و ضمایم آن به مرجع ثبت شرکت‌ها تسلیم نمایند.

ک

.....

.....

.....

ماده ۷ اظهارنامه مذکور در ماده ۶ باید با قید تاریخ به امضاء کلیه مؤسسين رسیده و موضوعات

زیر مخصوصاً در آن ذکر شده باشد:

۱- نام شرکت.

۲- هویت کامل و اقامتگاه مؤسسين.

۳- موضوع شرکت.

۴- مبلغ سرمایه شرکت و تعیین مقدار نقد و غیرنقد آن به تفکیک.

۵- تعداد سهام با نام و بی نام و مبلغ اسمی آن‌ها و در صورتی که سهام ممتاز نیز مورد نظر باشد تعیین تعداد و خصوصیات و امتیازات این گونه سهام.

۶- میزان تعهد هر یک از مؤسسين و مبلغی که پرداخت کرده اند با تعیین شماره حساب و نام بانکی که وجوه پرداختی در آن واریز شده است. در مورد آورده غیرنقد، تعیین اوصاف و مشخصات و ارزش آن به نحوی که بتوان از کم و کیف آورده غیرنقد اطلاع حاصل نمود.

۷- مرکز اصلی شرکت.

۸- مدت شرکت.

ک

.....

.....

.....

طرح اساسنامه باید با قید تاریخ به امضاء مؤسسين رسیده و مشتمل بر مطالب زیر باشد:

ماده ۸

- ۱- نام شرکت.
- ۲- موضوع شرکت به طور صریح و منجز.
- ۳- مدت شرکت.
- ۴- مرکز اصلی شرکت و محل شعب آن اگر تأسیس شعبه مورد نظر باشد.
- ۵- مبلغ سرمایه شرکت و تعیین مقدار نقد و غیرنقد آن به تفکیک.
- ۶- تعداد سهام بی نام و با نام و مبلغ اسمی آن‌ها و در صورتی که ایجاد سهام ممتاز مورد نظر باشد تعیین تعداد و خصوصیات و امتیازات این گونه سهام.
- ۷- تعیین مبلغ پرداخت شده هر سهم و نحوه مطالبه بقیه مبلغ اسمی هر سهم و مدتی که ظرف آن باید مطالبه شود که به هر حال از پنج سال متجاوز نخواهد بود.
- ۸- نحوه انتقال سهام با نام.
- ۹- طریقه تبدیل سهام با نام به سهام بی نام و بالعکس.
- ۱۰- در صورت پیش بینی امکان صدور اوراق قرضه، ذکر شرایط و ترتیب آن.
- ۱۱- شرایط و ترتیب افزایش و کاهش سرمایه شرکت.
- ۱۲- مواقع و ترتیب دعوت مجامع عمومی.
- ۱۳- مقررات راجع به حد نصاب لازم جهت تشکیل مجامع عمومی و ترتیب اداره آن‌ها.
- ۱۴- طریقه شور و اخذ رای و اکثریت لازم برای معتبر بودن تصمیمات مجامع عمومی.
- ۱۵- تعداد مدیران و طرز انتخاب و مدت مأموریت آن‌ها و نحوه تعیین جانشین برای مدیرانی که فوت یا استعفاء می‌کنند یا محجور یا معزول یا به جهات قانونی ممنوع می‌گردند.
- ۱۶- تعیین وظایف و حدود اختیارات مدیران.
- ۱۷- تعداد سهام تضمینی که مدیران باید به صندوق شرکت بسپارند.
- ۱۸- قید اینکه شرکت یک بازرس خواهد داشت یا بیشتر و نحوه انتخاب و مدت مأموریت بازرس.
- ۱۹- تعیین آغاز و پایان سال مالی شرکت و موعد تنظیم ترازنامه و حساب سود و زیان و تسلیم آن به بازرسان و به مجمع عمومی سالانه.
- ۲۰- نحوه انحلال اختیاری شرکت و ترتیب تصفیه امور آن.
- ۲۱- نحوه تغییر اساسنامه.

واژگان دشوار: معزول: عزل شده

.....

.....

.....

ماده ۹

طرح اعلامیه پذیره نویسی مذکور در ماده ۶ باید مشتمل بر نکات زیر باشد:

- ۱- نام شرکت.
- ۲- موضوع شرکت و نوع فعالیت‌هایی که شرکت به منظور آن تشکیل می‌شود.
- ۳- مرکز اصلی شرکت و شعب آن در صورتی که تأسیس شعبه مورد نظر باشد.
- ۴- مدت شرکت.
- ۵- هویت کامل و اقامتگاه و شغل مؤسسين، در صورتی که تمام یا بعضی از مؤسسين در امور مربوط به موضوع شرکت یا امور مشابه با آن سوابق یا اطلاعات یا تجاربی داشته باشند ذکر آن به اختصار.
- ۶- مبلغ سرمایه شرکت و تعیین مقدار نقد و غیرنقد آن به تفکیک و تعداد و نوع سهام در مورد سرمایه غیرنقد شرکت تعیین مقدار و مشخصات و اوصاف و ارزش آن به نحوی که بتوان از کم و کیف سرمایه غیرنقد اطلاع حاصل نمود.
- ۷- در صورتی که مؤسسين مزایایی برای خود در نظر گرفته اند تعیین چگونگی و موجبات آن مزایا به تفصیل.
- ۸- تعیین مقداری از سرمایه که مؤسسين تعهد کرده و مبلغی که پرداخت کرده اند.
- ۹- ذکر هزینه‌هایی که مؤسسين تا آن موقع جهت تدارک مقدمات تشکیل شرکت و مطالعاتی که انجام گرفته است پرداخت کرده اند و برآورد هزینه‌های لازم تا شروع فعالیت‌های شرکت.
- ۱۰- در صورتی که انجام موضوع شرکت قانوناً مستلزم موافقت مراجع خاصی باشد ذکر مشخصات اجازه نامه یا موافقت اصولی آن مراجع.
- ۱۱- ذکر حداقل تعداد سهامی که هنگام پذیره نویسی باید توسط پذیره‌نویسی تعهد شود و تعیین مبلغی از آنکه باید مقارن پذیره نویسی نقداً پرداخت گردد.
- ۱۲- ذکر شماره و مشخصات حساب بانکی که مبلغ نقدی سهام مورد تعهد باید به آن حساب پرداخت شود و تعیین مهلتی که طی آن اشخاص ذی‌علاقه می‌توانند برای پذیره نویسی و پرداخت مبلغ نقدی به بانک مراجعه کنند.
- ۱۳- تصریح به اینکه اظهارنامه مؤسسين به انضمام طرح اساسنامه برای مراجعه علاقمندان به مرجع ثبت شرکت‌ها تسلیم شده است.
- ۱۴- ذکر نام روزنامه کثیرالتشراری که هرگونه دعوت و اطلاعیه بعدی تا تشکیل مجمع عمومی مؤسس منحصرأ در آن منتشر خواهد شد.
- ۱۵- چگونگی تخصیص سهام به پذیره نویسان.

مواد مرتبط: ماده ۲۴۹ ل.ق.ا.ق.ت

واژگان دشوار: ذی‌علاقه: علاقه‌مند / تخصیص: اختصاص دادن

ماده ۱۰ مرجع ثبت شرکت‌ها پس از مطالعه اظهارنامه و ضمایم آن و تطبیق مندرجات آن‌ها با قانون، اجازه انتشار اعلامیه پذیره نویسی را صادر خواهد نمود.

ماده ۱۱ اعلامیه پذیره نویسی باید توسط مؤسسين در جرايد آگهي گردیده و نیز در بانکی که تعهد سهام نزد آن صورت می‌گیرد در معرض دید علاقمندان قرار داده شود.

ماده ۱۲ ظرف مهلتی که در اعلامیه پذیره نویسی معین شده است علاقمندان به بانک مراجعه و ورقه تعهد سهام را امضاء و مبلغی را که نقداً باید پرداخت شود تأدیه و رسید دریافت خواهند کرد.

ماده ۱۳ ورقه تعهد سهام باید مشتمل بر نکات زیر باشد:

- ۱- نام و موضوع و مرکز اصلی و مدت شرکت.
- ۲- سرمایه شرکت.
- ۳- شماره و تاریخ اجازه انتشار اعلامیه پذیره نویسی و مرجع صدور آن.
- ۴- تعداد سهامی که مورد تعهد واقع می‌شود و مبلغی اسمی آن و همچنین مبلغی که از آن بابت نقداً در موقع پذیره نویسی باید پرداخت شود.
- ۵- نام بانک و شماره حسابی که مبلغ لازم توسط پذیره نویسان باید به آن حساب پرداخت شود.
- ۶- هویت و نشانی کامل پذیره نویس.
- ۷- قید اینکه پذیره نویس متعهد است مبلغ پرداخت نشده سهام مورد تعهد را طبق مقررات اساسنامه شرکت پرداخت نماید.

ماده ۱۴ ورقه تعهد سهم در دو نسخه تنظیم و با قید تاریخ به امضاء پذیره نویس یا قائم مقام قانونی او رسیده نسخه اول نزد بانک نگاهداری و نسخه دوم با قید رسید وجه و مهر و امضاء بانک به پذیره نویس تسلیم می‌شود.

تبصره- در صورتی که ورقه تعهد سهم را شخصی برای دیگری امضاء کند، هویت و نشانی کامل و سمت امضاء کننده قید و مدرک سمت او اخذ و ضمیمه خواهد شد.

ماده ۱۵ امضاء ورقه تعهد سهم به خودی خود مستلزم قبول اساسنامه شرکت و تصمیمات مجامع عمومی صاحبان سهام می‌باشد.

ماده ۱۶ پس از گذشتن مهلتی که برای پذیره نویسی معین شده است و یا در صورتی که مدت تمدید شده باشد بعد از انقضای مدت تمدیده شده مؤسسين حداکثر تا یک ماه به تعهدات پذیره نویسان رسیدگی و پس از احراز اینکه تمام سرمایه شرکت صحیحاً تعهد گردیده و اقلأ سی و پنج درصد آن پرداخت شده است تعداد سهام هر یک از تعهدکنندگان را تعیین و اعلام و مجمع عمومی مؤسس را دعوت خواهند نمود.

مواد مرتبط: ماده ۲۴۳ ل.ق.ا.ق.ت

ماده ۱۷ مجمع عمومی مؤسس با رعایت مقررات این قانون تشکیل می‌شود و پس از رسیدگی و احراز پذیره نویسی کلیه سهام شرکت و تادیه مبالغ لازم و شور درباره اساسنامه شرکت و تصویب آن، اولین مدیران و بازرس یا بازرسان شرکت را انتخاب می‌کند. مدیران و بازرسان شرکت باید کتباً قبول سمت نمایند. قبول سمت به خودی خود دلیل بر این است که مدیر و بازرس با علم به تکالیف و مسئولیت‌های سمت خود عهده دار آن گردیده اند. از این تاریخ شرکت تشکیل شده محسوب می‌شود. **تبصره-** هرگونه دعوت و اطلاعیه برای صاحبان سهام تا تشکیل مجمع عمومی سالانه باید در دو روزنامه کثیرالانتشار منتشر شود. یکی از این دو روزنامه به وسیله مجمع عمومی مؤسس و روزنامه دیگر از طرف وزارت اطلاعات و جهانبگردی تعیین می‌شود. (اصلاحی ۱۳۵۳/۱۱/۲۲)

مواد مرتبط: مواد ۷۴ تا ۸۲ و ۲۸ ل.ق.ا.ق.ت

ماده ۱۸ اساسنامه ای که به تصویب مجمع عمومی مؤسس رسیده به ضمیمه صورت جلسه مجمع و اعلامیه قبولی مدیران و بازرسان جهت ثبت شرکت به مرجع ثبت شرکت‌ها تسلیم خواهد شد.

ماده ۱۹ در صورتی که شرکت تا شش ماه از تاریخ تسلیم اظهارنامه مذکور در ماده ۶ این قانون به ثبت نرسیده باشد به درخواست هر یک از مؤسسين یا پذيره نويسان مرجع ثبت شرکت‌ها که اظهارنامه به آن تسليم شده است گواهينامه ای حاکی از عدم ثبت شرکت صادر و به بانکی که تعهد سهام و تأديه وجوه در آن به عمل آمده است ارسال می‌دارد تا مؤسسين و پذيره نويسان به بانک مراجعه و تعهدنامه و وجوه پرداختی خود را مسترد دارند. در این صورت هرگونه هزینه ای که برای تاسيس شرکت پرداخت یا تعهد شده باشد به عهده مؤسسين خواهد بود.

ماده ۲۰ برای تاسيس و ثبت شرکت‌های سهامی خاص فقط تسليم اظهارنامه به ضميمه مدارک زیر به مرجع ثبت شرکت‌ها کافی خواهد بود:

- ۱- اساسنامه شرکت که باید به امضاء کلیه سهامداران رسیده باشد.
- ۲- اظهارنامه مشعر بر تعهد کلیه سهام و گواهينامه بانکی حاکی از تاديه قسمت نقدی آن که نباید کمتر از سی و پنج درصد کل سهام باشد. اظهارنامه مذکور باید به امضای کلیه سهامداران رسیده باشد. هرگاه تمام یا قسمتی از سرمایه به صورت غیرنقد باشد باید تمام آن تاديه گردیده و صورت تقويم آن به تفکیک در اظهارنامه منعکس شده باشد و در صورتی که سهام ممتاز وجود داشته باشد باید شرح امتیازات و موجبات آن در اظهارنامه منعکس شده باشد.
- ۳- انتخاب اولین مدیران و بازرس یا بازرسان شرکت که باید در صورت جلسه ای قید و به امضای کلیه سهامداران رسیده باشد.
- ۴- قبول سمت مدیریت و بازرسی با رعایت قسمت اخیر ماده ۱۷.
- ۵- ذکر نام روزنامه کثیرالانتشاری که هرگونه آگهی راجع به شرکت تا تشکیل اولین مجمع عمومی عادی در آن منتشر خواهد شد.

تبصره - سایر قیود و شرایطی که در این قانون برای تشکیل و ثبت شرکت‌های سهامی عام مقرر است در مورد شرکت‌های سهامی خاص لازم‌الرعايه نخواهد بود.

واژگان دشوار: لازم‌الرعايه: امری که اجرای آن واجب است. / مشعر: آگاه‌کننده، نشانه

ماده ۲۱ شرکت‌های سهامی خاص نمی‌توانند سهام خود را برای پذیره نویسی یا فروش در بورس اوراق بهادار یا توسط بانک‌ها عرضه نمایند و یا به انتشار آگهی و اطلاعیه و یا هر نوع اقدام تبلیغاتی برای فروش سهام خود مبادرت کنند مگر اینکه از مقررات مربوط به شرکت‌های سهامی عام به نحوی که در این قانون مذکور است تبعیت نمایند.

ماده ۲۲ استفاده از وجوه تأدیه شده به نام شرکت‌های سهامی در شرف تأسیس ممکن نیست مگر پس از به ثبت رسیدن شرکت و یا در مورد مذکور در ماده ۱۹.

ماده ۲۳ مؤسسين شرکت نسبت به کلیه اعمال و اقداماتی که به منظور تأسیس و به ثبت رسانیدن شرکت انجام می‌دهند مسئولیت تضامنی دارند.

مواد مرتبط: ماده ۲۴۳ و ۲۷۰ و ۲۷۳ ل.ق.ا.ق.ت

بخش دوم: سهام

ماده ۲۴

سهام قسمتی است از سرمایه شرکت سهامی که مشخص میزان مشارکت و تعهدات و منافع صاحب آن در شرکت سهامی می‌باشد. ورقه سهم، سند قابل معامله‌ای است که نماینده تعداد سهامی است که صاحب آن در شرکت سهامی دارد.

تبصره ۱- سهم ممکن است با نام و یا بی نام باشد.

تبصره ۲- در صورتی که برای بعضی از سهام شرکت با رعایت مقررات این قانون، مزایایی قائل شوند این گونه سهام، سهام ممتاز نامیده می‌شود.

مواد مرتبط: ماده ۳۱ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران- ماده ۳۱ قانون پولی و بانکی- ماده ۱ تصویب نامه تأسیس انبارهای عمومی- ماده ۱۱ قانون هواپیمایی کشور- مواد ۳۰ و ۱۱۴ و ۱۷۵ ل.ق.ا.ق.ت

ماده ۲۵

اوراق سهام باید متحدالشکل و چاپی و دارای شماره ترتیب بوده و به امضای لاقبل دو نفر که به موجب مقررات اساسنامه تعیین می‌شوند برسد.

ماده ۲۶

در ورقه سهم نکات زیر باید قید شود:

۱- نام شرکت و شماره ثبت آن در دفتر ثبت شرکت‌ها.

۲- مبلغ سرمایه ثبت شده و مقدار پرداخت شده آن.

۳- تعیین نوع سهم.

۴- مبلغ اسمی سهم و مقدار پرداخت شده آن به حروف و به اعداد.

۵- تعداد سهامی که هر ورقه نماینده آن است.

مواد مرتبط: بند ۲ ماده ۲۴۳ ل.ق.ا.ق.ت

.....

.....

.....

ماده ۲۷

تا زمانی که اوراق سهام صادر نشده است شرکت باید به صاحبان سهام گواهینامه موقت سهم بدهد که معرف تعداد و نوع سهام و مبلغ پرداخت شده آن باشد. این گواهینامه در حکم سهم است ولی در هر حال ظرف مدت یک سال پس از پرداخت تمامی مبلغ اسمی سهم باید ورقه سهم صادر و به صاحب سهم تسلیم و گواهینامه موقت سهم مسترد و ابطال گردد.

.....

.....

.....

ماده ۲۸

تا وقتی که شرکت به ثبت نرسیده صدور ورقه سهم یا گواهینامه موقت سهم ممنوع است. در صورت تخلف امضاء کنندگان مسئول جبران خسارات اشخاص ثالث خواهند بود.

مواد مرتبط: بند ۴ و ۵ ماده ۲۴۳ ل.ق.ا.ق.ت

.....

.....

.....

ماده ۲۹

در شرکت‌های سهامی عام مبلغ اسمی هر سهم نباید از ده هزار ریال بیشتر باشد.

.....

.....

ماده ۳۰ مادام که تمامی مبلغ اسمی هر سهم پرداخت نشده صدور ورقه سهم بی نام یا گواهینامه موقت بی نام ممنوع است. به تعهدکننده این گونه سهام گواهینامه موقت بانام داده خواهد شد که نقل و انتقال آن تابع مقررات مربوط به نقل و انتقال سهام بانام است.

مواد مرتبط: بند ۶ ماده ۲۴۳ و بند ۲ ماده ۲۴۴ و ۲۴۵ ل.ق.ا.ت

ماده ۳۱ در مورد صدور گواهینامه موقت سهم مواد ۲۵ و ۲۶ باید رعایت شود.

ماده ۳۲ مبلغ اسمی سهام و همچنین قطعات سهام در صورت تجزیه باید متساوی باشد.

ماده ۳۳ مبلغ پرداخت نشده سهام هر شرکت سهامی باید ظرف مدت مقرر در اساسنامه مطالبه شود. در غیر این صورت هیأت مدیره شرکت باید مجمع عمومی فوق العاده صاحبان سهام را به منظور تقلیل سرمایه شرکت تا میزان مبلغ پرداخت شده سرمایه دعوت کند و تشکیل دهد و گرنه هر ذی نفع حق خواهد داشت که برای تقلیل سرمایه ثبت شده شرکت تا میزان مبلغ پرداخت شده به دادگاه رجوع کند.

تبصره- مطالبه مبلغ پرداخت نشده سهام یا هر مقدار از آن باید از کلیه‌ی صاحبان سهام و بدون

تبعیض به عمل می‌آید.

مواد مرتبط: بند ۱ ماده ۲۴۶ ل.ق.ا.ت

ماده ۳۴ کسی که تعهد اکتیاع سهمی را نموده مسئول پرداخت تمام مبلغ اسمی آن می‌باشد و در صورتی که قبل از تادیه تمام مبلغ اسمی سهم آن را به دیگری انتقال دهد بعد از انتقال سهم، دارنده سهم مسئول پرداخت بقیه مبلغ اسمی آن خواهد بود.

واژگان دشوار: اکتیاع: خریدن

ماده ۳۵ در هر موقع که شرکت بخواهد تمام یا قسمتی از مبلغ پرداخت نشده سهام را مطالبه کند باید مراتب را از طریق نشر آگهی در روزنامه کنیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن منتشر می‌شود به صاحبان فعلی سهام اطلاع دهد و مهلت معقول و متناسبی برای پرداخت مبلغ مورد مطالبه مقرر دارد. پس از انقضای چنین مهلتی هر مبلغ که تأدیه نشده باشد نسبت به آن خسارت دیرکرد از قرار نرخ رسمی بهره به علاوه چهار درصد در سال به مبلغ تأدیه نشده علاوه خواهد شد و پس از اخطار از طرف شرکت به صاحب سهم و گذشتن یک ماه اگر مبلغ مورد مطالبه و خسارت تأخیر آن تماماً پرداخت نشود شرکت این گونه سهام را در صورتی که در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده باشد از طریق بورس و گرنه از طریق مزایده به فروش خواهد رسانید. از حاصل فروش سهم بدوآ کلیه هزینه‌های مترتبه برداشت گردیده و در صورتی که خالص حاصل فروش از بدهی صاحب سهم (بابت اصل و هزینه‌ها و خسارت دیرکرد) بیشتر باشد مازاد به وی پرداخت می‌شود.

ماده ۳۶

در مورد ماده ۳۵ آگهی فروش سهم با قید مشخصات سهام مورد مزایده فقط یک نوبت در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن نشر می‌گردد منتشر و یک نسخه از آگهی وسیله پست سفارشی برای صاحب سهم ارسال می‌شود. هرگاه قبل از تاریخی که برای فروش معین شده است کلیه بدهی‌های مربوط به سهام اعم از اصل - خسارات - هزینه‌ها به شرکت پرداخت شود، شرکت از فروش سهام خودداری خواهد کرد. در صورت فروش سهام نام صاحب سهم سابق از دفاتر شرکت حذف و اوراق سهام یا گواهینامه موقت سهام با قید کلمه المثنی به نام خریدار صادر و اوراق سهام یا گواهینامه موقت سهام قبلی ابطال می‌شود و مراتب برای اطلاع عموم آگهی می‌گردد.

ماده ۳۷

دارندگان سهام مذکور در ماده ۳۵ حق حضور و رای در مجامع عمومی صاحبان سهام شرکت را نخواهند داشت و در احتساب حد نصاب تشکیل مجامع عمومی تعداد این گونه سهام از کل تعداد سهام شرکت کسر خواهد شد. به علاوه حق دریافت سود قابل تقسیم و حق رجحان در خرید سهام جدید شرکت و همچنین حق دریافت اندوخته قابل تقسیم نسبت به این گونه سهام معلق خواهد ماند.

واژگان دشوار: حق رجحان: حق برتری

ماده ۳۸

در مورد ماده ۳۷ هرگاه دارندگان سهام قبل از فروش سهام بدهی خود را بابت اصل و خسارات و هزینه‌ها به شرکت پرداخت کنند مجدداً حق حضور و رای در مجامع عمومی را خواهند داشت و می‌توانند حقوق مالی وابسته به سهام خود را که مشمول مرور زمان نشده باشد مطالبه کنند.

ماده ۳۹ سهم بی نام به صورت سند در وجه حامل تنظیم و ملک دارنده آن شناخته می‌شود مگر خلاف آن ثابت گردد. نقل و انتقال این گونه سهام به قبض و اقباض به عمل می‌آید. گواهینامه موقت سهام بی نام در حکم سهام بی نام است و از لحاظ مالیات بر درآمد مشمول مقررات سهام بی نام می‌باشد.

مواد مرتبط: مواد ۳۵ و ۳۶ ق.م

ماده ۴۰ انتقال سهام با نام باید در دفتر ثبت سهام شرکت به ثبت برسد و انتقال دهنده یا وکیل یا نماینده قانونی او باید انتقال را در دفتر مزبور امضاء کند. در موردی که تمامی مبلغ اسمی سهم پرداخت نشده است نشانی کامل انتقال گیرنده نیز در دفتر ثبت سهام شرکت قید و به امضای انتقال گیرنده یا وکیل یا نماینده قانونی او رسیده و از نظر اجرای تعهدات ناشی از نقل و انتقال سهم معتبر خواهد بود. هرگونه تغییر اقامتگاه نیز باید به همان ترتیب به ثبت رسیده و امضاء شود. هر انتقالی که بدون رعایت شرایط فوق به عمل آید از نظر شرکت و اشخاص ثالث فاقد اعتبار است.

ماده ۴۱ در شرکتهای سهامی عام نقل و انتقال سهام نمی‌تواند مشروط به موافقت مدیران شرکت یا مجامع عمومی صاحبان سهام بشود.

مواد مرتبط: مواد ۲۳ و ۱۰۵ قانون مالیاتهای مستقیم.

ماده ۴۲ هر شرکت سهامی می‌تواند به موجب اساسنامه و همچنین تا موقعی که شرکت منحل نشده است طبق تصویب مجمع عمومی فوق العاده صاحبان سهام، سهام ممتاز ترتیب دهد. امتیازات این گونه سهام و نحوه استفاده از آن باید به طور وضوح تعیین گردد. هرگونه تغییر در امتیازات وابسته به سهام ممتاز باید به تصویب مجمع عمومی فوق العاده شرکت با جلب موافقت دارندگان نصف به علاوه یک این گونه سهام انجام گیرد.

بخش سوم: تبدیل سهام

ماده ۴۳ هرگاه شرکت بخواهد به موجب مقررات اساسنامه یا بنا به تصمیم مجمع عمومی فوق العاده سهامداران خود سهام بی نام شرکت را به سهام با نام و یا آنکه سهام با نام را به سهام بی نام تبدیل نماید باید بر طبق مواد زیر عمل کند.

ماده ۴۴ در مورد تبدیل سهام بی نام به سهام با نام باید مراتب در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن نشر می‌گردد سه نوبت هریک به فاصله پنج روز منتشر و مهلتی که کمتر از شش ماه از تاریخ اولین آگهی نباشد به صاحبان سهام داده شود تا برای تبدیل سهام خود به مرکز شرکت مراجعه کنند. در آگهی تصریح خواهد شد که پس از انقضای مهلت مزبور کلیه سهام بی نام شرکت

باطل شده تلقی می‌گردد.

ماده ۴۵ سهام بی نامی که ظرف مهلت مذکور در ماده ۴۴ برای تبدیل به سهام بانام به مرکز شرکت تسلیم نشده باشد باطل شده محسوب و برابر تعداد آن سهام بانام صادر و توسط شرکت در صورتی که سهام شرکت در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده باشد از طریق بورس و گرنه از طریق حراج فروخته خواهد شد. آگهی حراج حداکثر تا یک ماه پس از انقضای مهلت شش ماه مذکور فقط یک نوبت در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن نشر می‌گردد منتشر خواهد شد. فاصله بین آگهی و تاریخ حراج حداقل ده روز و حداکثر یک ماه خواهد بود. در صورتی که در تاریخ تعیین شده تمام یا قسمتی از سهام به فروش نرسد حراج تا دو نوبت طبق شرایط مندرج در این ماده تجدید خواهد شد.

ماده ۴۶ از حاصل فروش سهامی که بر طبق ماده ۴۵ فروخته می‌شود بدو هزینه‌های مترتبه از قبیل هزینه آگهی حراج یا حق الزحمه کارگزار بورس کسر و مازاد آن توسط شرکت در حساب بانکی بهره‌دار سپرده می‌شود. در صورتی که ظرف ده سال از تاریخ فروش، سهام باطل شده به شرکت مسترد شود مبلغ سپرده و بهره مربوطه به دستور شرکت از طرف بانک به مالک سهم پرداخت می‌شود. پس از انقضای ده سال باقی مانده وجوه در حکم مال بلاصاحب بوده و باید از طرف بانک و با اطلاع دادستان شهرستان به خزانه دولت منتقل گردد.

تبصره - در مورد مواد ۴۵ و ۴۶ هرگاه پس از تجدید حراج مقداری از سهام به فروش نرسد، صاحبان سهام بی نام که به شرکت مراجعه می‌کنند به ترتیب مراجعه به شرکت، اختیار خواهند داشت از خالص حاصل فروش سهامی که فروخته شده به نسبت سهامی بی نام که در دست دارند، وجه نقد دریافت کنند و یا آنکه برابر تعداد سهام بی نام خود سهام با نام تحصیل نمایند و این ترتیب تا وقتی که وجه

نقد و سهم فروخته نشده هر دو در اختیار شرکت قراردادار، رعایت خواهد شد.

ماده ۴۷ برای تبدیل سهام با نام به سهام بی نام مراتب فقط یک نوبت در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن نشر می‌گردد منتشر و مهلتی که نباید کمتر از دو ماه باشد به صاحبان سهام داده می‌شود تا برای تبدیل سهام خود به مرکز شرکت مراجعه کنند. پس از انقضای مهلت مذکور برابر تعداد سهامی که تبدیل نشده است سهام بی نام صادر و در مرکز شرکت نگاهداری خواهد شد تا هر موقع که دارندگان سهام با نام به شرکت مراجعه کنند سهام با نام آنان اخذ و ابطال و سهام بی نام به آن‌ها داده شود.

ماده ۴۸ پس از تبدیل کلیه سهام بی نام به سهام با نام و یا تبدیل سهام با نام به سهام بی نام و یا حسب مورد پس از گذشتن هر یک از مهلت‌های مذکور در مواد ۴۴ و ۴۷ شرکت باید مرجع ثبت شرکت‌ها را از تبدیل سهام خود کتباً مطلع سازد تا مراتب طبق مقررات به ثبت رسیده و برای اطلاع عموم آگهی شود.

ماده ۴۹ دارندگان سهامی که بر طبق مواد فوق سهام خود را تعویض ننموده باشند نسبت به آن سهام حق حضور و رای در مجامع عمومی صاحبان سهام را نخواهند داشت.

ماده ۵۰ در مورد تعویض گواهینامه موقت سهام یا اوراق سهام با نام یا بی نام بر طبق مفاد مواد ۴۷ و ۴۹ عمل خواهد شد.

بخش چهارم: اوراق قرضه

ماده ۵۱ شرکت سهامی عام می‌تواند تحت شرایط مندرج در این قانون اوراق قرضه منتشر کند.

ماده ۵۲ ورقه قرضه ورقه قابل معامله‌ای است که معرف مبلغی وام است با بهره معین که تمامی آن یا اجزاء آن در موعد یا مواعد معینی باید مسترد گردد. برای ورقه قرضه ممکن است علاوه بر بهره حقوق دیگری نیز شناخته شود.

ماده ۵۳ دارندگان اوراق قرضه در اداره امور شرکت هیچ گونه دخالتی نداشته و فقط بستانکار شرکت محسوب می‌شوند.

.....

.....

.....

ماده ۵۴ پذیره‌نویسی و خرید اوراق قرضه عمل تجاری نمی‌باشد.

.....

.....

.....

ماده ۵۵ انتشار اوراق قرضه ممکن نیست مگر وقتی که کلیه سرمایه ثبت شده شرکت تأدیه شده و دو سال تمام از تاریخ ثبت شرکت گذشته و دو ترازنامه آن به تصویب مجمع عمومی رسیده باشد.

.....

.....

.....

ماده ۵۶ هرگاه انتشار اوراق قرضه در اساسنامه شرکت پیش بینی نشده باشد، مجمع عمومی فوق العاده صاحبان سهام می‌تواند بنا به پیشنهاد هیأت مدیره انتشار اوراق قرضه را تصویب و شرایط آن را تعیین کند. اساسنامه و یا مجمع عمومی می‌تواند به هیأت مدیره شرکت اجازه دهد که طی مدتی که از دو سال تجاوز نکند یک یا چند بار به انتشار اوراق قرضه مبادرت نماید.

تبصره- در هر بار انتشار مبلغ اسمی اوراق قرضه و نیز قطعات اوراق قرضه (در صورت تجزیه) باید متساوی باشد.

مواد مرتبط: ماده ۲۵۱ ل.ق.ا.ق.ت

.....

.....

.....

ماده ۵۷

تصمیم راجع به فروش اوراق قرضه و شرایط صدور و انتشار آن باید همراه با طرح اطلاعیه انتشار اوراق قرضه کتباً به مرجع ثبت شرکت‌ها اعلام شود. مرجع مذکور مفاد تصمیم را ثبت و خلاصه آن را همراه با طرح اطلاعیه انتشار اوراق قرضه به هزینه شرکت در روزنامه رسمی آگهی خواهد نمود.

تبصره- قبل از انجام تشریفات مذکور در ماده فوق هرگونه آگهی برای فروش اوراق قرضه ممنوع است.

مواد مرتبط: بند ۳ ماده ۲۴۳ ل.ق.ا.ق.ت

.....

.....

.....

.....

ماده ۵۸

اطلاعیه انتشار اوراق قرضه باید مشتمل بر نکات زیر بوده و توسط دارندگان امضاء مجاز شرکت امضاء شده باشد:

- ۱- نام شرکت.
- ۲- موضوع شرکت.
- ۳- شماره و تاریخ ثبت شرکت.
- ۴- مرکز اصلی شرکت.
- ۵- مدت شرکت.
- ۶- مبلغ سرمایه شرکت و تصریح به اینکه کلیه آن پرداخت شده است.
- ۷- در صورتی که شرکت سابقاً اوراق قرضه صادر کرده است مبلغ و تعداد و تاریخ صدور آن و تضمیناتی که احتمالاً برای باز پرداخت آن در نظر گرفته شده است و همچنین مبالغ باز پرداخت شده آن و در صورتی که اوراق قرضه سابق قابل تبدیل به سهام شرکت بوده باشد مقداری از آن گونه اوراق قرضه که هنوز تبدیل به سهم نشده است.
- ۸- در صورتی که شرکت سابقاً اوراق قرضه مؤسسه دیگری را تضمین کرده باشد مبلغ و مدت و سایر شرایط تضمین مذکور.

۹- مبلغ قرضه و مدت آن و همچنین مبلغ اسمی هر ورقه و نرخ بهره ای که به قرضه تعلق می‌گیرد و ترتیب محاسبه آن و ذکر سایر حقوقی که احتمالاً برای اوراق قرضه در نظر گرفته شده است و همچنین موعدها یا مواعید و شرایط باز پرداخت اصل و پرداخت بهره و غیره و در صورتی که اوراق قرضه قابل باز

خرید باشد، شرایط و ترتیب بازخرید.

۱۰- تضمیناتی که احتمالاً برای اوراق قرضه در نظر گرفته شده است.

۱۱- اگر اوراق قرضه قابل تعویض با سهام شرکت یا قابل تبدیل به سهام شرکت باشد مهلت و سایر شرایط تعویض یا تبدیل.

۱۲- خلاصه گزارش وضع مالی شرکت و خلاصه ترازنامه آخرین سال مالی آنکه تصویب مجمع عمومی صاحبان سهام رسیده است.

مواد مرتبط: ۲۴۸ و ۲۴۹ ل.ق.ا.ت.

.....

.....

.....

.....

ماده ۵۹

پس از انتشار آگهی مذکور در ماده ۵۷ شرکت باید تصمیم مجمع عمومی و اطلاعیه انتشار اوراق قرضه را با قید شماره و تاریخ آگهی منتشر شده در روزنامه رسمی و همچنین شماره و تاریخ روزنامه رسمی که آگهی در آن منتشر شده است در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن نشر می‌گردد آگهی کند.

.....

.....

.....

.....

ماده ۶۰

ورقه قرضه باید شامل نکات زیر بوده و به همان ترتیبی که برای امضای اوراق سهام مقرر شده است امضاء بشود:

۱- نام شرکت.

۲- شماره و تاریخ ثبت شرکت.

۳- مرکز اصلی شرکت

۴- مبلغ سرمایه شرکت

۵- مدت شرکت.

۶- مبلغ اسمی و شماره ترتیب و تاریخ صدور ورقه قرضه.

- ۷- تاریخ و شرایط باز پرداخت قرضه و نیز شرایط باز خرید ورقه قرضه (اگر قابل باز خرید باشد).
- ۸- تضمیناتی که احتمالاً برای قرضه در نظر گرفته شده است.
- ۹- در صورت قابلیت تعویض اوراق قرضه با سهام شرایط و ترتیباتی که باید برای تعویض رعایت شود با ذکر نام اشخاص یا مؤسساتی که تعهد تعویض اوراق قرضه را کرده اند.
- ۱۰- در صورت قابلیت تبدیل ورقه قرضه به سهام شرکت مهلت و شرایط این تبدیل.

✍

.....

.....

.....

ماده ۶۱ اوراق قرضه ممکن است قابل تعویض با سهام شرکت باشد در این صورت مجمع عمومی فوق العاده باید بنا به پیشنهاد هیأت مدیره و گزارش خاص بازرسان شرکت مقارن اجازه انتشار اوراق قرضه افزایش سرمایه شرکت را اقلأً برابر با مبلغ قرضه تصویب کند.

مواد مرتبط: ماده ۶۹ و بند ۲ ماده ۲۶۲ ل.ق.ا.ت.

✍

.....

.....

.....

ماده ۶۲ افزایش سرمایه مذکور در ماده ۶۱ قبل از صدور اوراق قرضه باید به وسیله یک یا چند بانک و یا مؤسسه مالی معتبر پذیره نویسی شده باشد و قراردادی که در موضوع این گونه پذیره نویسی و شرایط آن و تعهد پذیره نویسی مبنی بر دادن این گونه سهام به دارندگان اوراق قرضه و سایر شرایط مربوط به آن بین شرکت و این گونه پذیره نویسان منعقد شده است نیز باید به تصویب مجمع عمومی مذکور در ماده ۶۱ برسد وگرنه معتبر نخواهد بود.

تبصره- شورای پول و اعتبار شرایط بانک‌ها و مؤسسات مالی را که می‌توانند افزایش سرمایه شرکت‌ها را پذیره نویسی کنند تعیین خواهد نمود.

✍

.....

.....

.....

ماده ۶۳ در مورد مواد ۶۱ و ۶۲ حق رجحان سهامداران شرکت در خرید سهام قابل تعویض با اوراق قرضه خود به خود منتفی خواهد بود.

ماده ۶۴ شرایط و ترتیب تعویض ورقه قرضه با سهم باید در ورقه قرضه قید شود. تعویض ورقه قرضه با سهم، تابع میل و رضایت دارنده ورقه قرضه است. دارنده ورقه قرضه در هر موقع قبل از سررسید ورقه می‌تواند تحت شرایط و به ترتیبی که در ورقه قید شده است آن را با سهم شرکت تعویض کند.

ماده ۶۵ از تاریخ تصمیم مجمع عمومی مذکور در ماده ۶۱ تا انقضای موعد یا مواعد اوراق قرضه، شرکت نمی‌تواند اوراق قرضه جدید قابل تعویض یا قابل تبدیل به سهام منتشر کند یا سرمایه خود را مستهلک سازد یا آن را از طریق بازخرید سهام کاهش دهد یا اقدام به تقسیم اندوخته کند یا در نحوه تقسیم منافع تغییراتی بدهد. کاهش سرمایه شرکت در نتیجه زیان‌های وارده که منتهی به تقلیل مبلغ اسمی سهام و یا تقلیل عده سهام بشود شامل سهامی نیز که دارندگان اوراق قرضه در نتیجه تبدیل اوراق خود دریافت می‌دارند می‌گردد و چنین تلقی می‌شود که این گونه دارندگان اوراق قرضه از همان موقع انتشار اوراق مزبور سهامدار شرکت بوده‌اند.

مواد مرتبط: ماده ۱۹۸ و بند ۲ ماده ۲۶۲ ل.ق.ا.ق.ت

